

Simon Čvahite v 67. letu svoje dobe. Počnnik je služboval na istem mestu nepretrgom nad 35 let ter je vzgojil dve generaciji tamošnjega ljudstva v strogu narodinem in naprednem obdobju. Svoje vzorne delavnosti pa ni omejeval nikdar le na šolo, temveč je bil svojim bivšim učencem tudi v praktičnem življenju vedno moder svečovalec, veden pomočnik in zanesljiva zaslomba v vseh težavah. Celi šolski okraj bo plemenitega moža učitelja težko pogrešal ter mu bo ohranil trajen in časten spomin. — Zapustil je poleg vdove (sestre ljubljanskega podžupana dr. Trillerja) dvoje otrok. Sin služi domovini kot orožniški kapetan na Koroškem, hčer pa je uradnica socijalne oskrbe v Trbovljah. Blag mu spomin! Žalujoči rodbini naše iskreno sožalje.

Samopomoč. (Selbsthilfe d. Lehrerschaft Steiermarks in Gaishorn) je pristopila k čekovnemu prometu naše države. Vložnice pa je poštno hranično ravateljstvo v Ljubljani odposlalo pozno, da jih morda niso mogli člani do zdaj prejeti iz Graishorna. Naj jih zahtevajo. Potem bodo lahko po poštni hranični poslali svoje prispevke za zavarovanje. — Važnejše pa je, kar mi poroča načelnik društva iz Gaishorna v pismu z dne 22. januarja t. l.: „Nadaljnje poslovanje si predstavljam tako: jugoslovanski člani vplačujejo prispevke v jugoslovanskih kronah v Ljubljani. Ce kdo umrije, se izplača potem istotak v Ljubljani v jugoslovanskih kronah. Kaka krivica se pri tem ne more zgrediti. Kar se tiče razlike v valutah med avstrijskimi in jugoslovanskimi kronami, sem trdno prepričan, da se bode to s časom izenačilo. V tem gospodarstvu ne more iti dalje in mora se v tem oziru nekaj zgrediti, mora se nam ubogim Avstrijem pomagati.“ — Tudi mi je rekel jurist, ki ima opravke v likvidacijskem odsekenu južne železnice, da bodo zavarovanja pri avstr. zavarovalnih društvenih sploh stvar likvidacije in da kaže tačas dalje vplačevati prispevke. Dobro bode, da se vsak prizadeti za to dalje zanimati.

Fr. Suher.

Samopomoč („Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“) naznana, da je prejela položnice poštne hraničnice v Ljubljani. Na vsakega člana razpoložje društvo čimpreje po deset položnic za nadaljnjo vplačila. Učiteljski zak. pari in učiteljski zbori se naprošajo, da posiljavajo svoja vplačila skupno na eni položnici ter dajo za prejete položnice še znesek 60 vienarjev.

Prošnja in poziv. Zbiram snov za 2. številko Šolskega lista. Do danes še nissem prejel niti enega doneska. Prosim vse tiste, ki so zmožni in res dobre volje, da mi blagovolijo čimpreje poslati za 2. in 3. šolsko leto — za pomlad in poletje — primerno snov, ki je lahko zajeta tudi iz domače in tuje književnosti. Zdaj še imam vsakdo priliko, da povzdigne list. Naj je ne zamudi. V Celju, 12. januarja 1920. Ljubljiv Cernej.

Deška in dekliska meščanska šola v Tržku priredi v soboto, dne 21. februarja 1920 ob 20. uri zvečer v šolski telovadnici I. šolsarsko akademijo, ki se ponovi v nedeljo 22. februarja 1920 ob 15. uri popoldne za okoliško deco. Na sporednu so deklamacije, proste telovadne vaje in skupine, dvo- in čveteroglasno petje s spremljevanjem glasovirja, solo-točka za gosili s klavirjem in duet za 2 gosli. Vsi dohodki so namenjeni za nakup učnih pomočkov revnim učencem. Kobilni udeležbi vabi Učiteljski zbor meščanske šole.

Naznanilo. Na tozadenvna vprašanja poročam, da bom oddal I. del „Geometrija“ za meščanske šole priljeno o Veliki noči v odobritev. Knjiga bo torej do pričetka drugega šolskega leta menda že dotiskana in v razprodaji. Zeleti bi bilo, da bi imeli v prihodnjem šolskem letu že vse knjige vsaj za prvi razred. D. H.

Popravek. O tem „Kako uplivaj šola blagodejno na posurovelost šolske mladine, ki je posledica vojne“ je predaval na učiteljskem zborovanju v Grafovem tov. Kabaj in ne Kobal, kar je bila gotovo tiskarska pomena. V Grafovem, 12. svinčana 1920. Josip Kobal, t. c. tajnik.

Pobiranje analfabetizma na Hrvatskem. Dosedaj se uči na Hrvatskem približno 25.000 odraslih čitati in pisati. V tem delu tekmujejo vsi stanovi: učitelji in dijaki, duhovniki in knjetje, delavci in uradniki, pa tudi odvetniki in trgovci ter častniki (te-ti med vojaštvom). V liški županiji vodijo kmetje sami 100 analfabetiskih tečajev. Med Hrvati in Srbij se je začelo plemenito tekmovalje, kdo se bo preje rešil analfabetizma. Delavstvo je poverilo akcijo proti analfabetizmu strokovnim organizacijam.

Bosansko učiteljstvo v strajku? Bosansko učiteljstvo je poslalo prve dni tega meseca v Beograd deputacijo, ki naj pospeši rešitev njihovih zahtev glede ureditve plač. Za odgovor so postavili rok do 8. t. m.; ako odgovora ne bi bilo all bi

bil neugoden, je učiteljstvo zagrozilo s strajkom.

Himen. 3. t. m. se je poročila tovarišica Katka Plevnikova, učiteljica v Čadramljah s tovarišem Lojetom Bercetom, učiteljem istotam. Bilo srečno!

Imenovanje. Za nadzornika vseh glasbenih šol in zavodov v Sloveniji je vladu imenovala vseučiliškega profesorja dr. Gojmira Kreka.

Tečaj slovanskih jezikov. „Ruski kružok“, I. kurz v pondeljek in četrtek od 8.—9. ure zvečer. Konverzacije ob četrtekih od 7.—8. zvečer v realni gimnaziji. 2. kurz: čitanje in interpelacije v tork in petek od 8.—9. ure zvečer v realni gimnaziji. Konverzacije v soboto od 8.—9. ure zvečer v Mestnem domu (mala dvorana). Knjižnica (Mestni dom) odprta ob sobotah od 7.—9. ure zvečer in ob nedeljah od 8. do pol 10. ure dopoldne. Članarina se sprejema v lokalih, kjer se vrše ti kurzi (3 K mesečno). — „Društvo ljubiteljev poljskega naroda“. Tečaji in konverzacije v tork in petek od 6. do 7. ure zvečer na realni gimnaziji. Sprejemajo se tudi člani, ki ne morejo obiskovati kurzov, pa že obvladajo jezik. Predavanja iz srbohravatske literature, predava vseučiliški profesor dr. Fr. Illeš ob sredah in sobotah od 6.—7. ure zvečer na realni gimnaziji.

Mengšu so zaprli šolo, ker manjka kuriva. — Imamo pa tukaj ljudi, ki oskrbujejo cel okraj z drvami, za domačo šolo jih pa ni, ker tega nočje predsednik krajnega šolskega sveta, župnik Kušar. Šola ima dovolj denarja, celo v hraničnici, a župnik kupuje posebej vsak seženj drv, ki so seveda vsak teden dražja. Ko jih zmanjka, se pa šola zapre. Zdaj je dobile še sveža „mokra“ drva, ki ne zacelejo nič: naš denar se meče v ogenj, otroci in učitelji pa prezebajo v mrzlih šolskih sobah. — In podobno je celo gospodarstvo pri naši šoli. Menda se bo začelo kmalu vse podirati. Prosimi višji šolski svet, da napravi konec samovolji župnika, ker vsemu, naj bo še tako potrebno le nasprotuje.

Organizacija mariborskih učiteljev. I. priredila dne 15. t. m. v mestnem gledališču v Ptaju „Moč uniforme“, burko s petjem v treh dejanjih.

Kmetijska šola pri Vel. Nedelji se v doglednem času ustavovi. Skrbljeno je, da pridejo stroški za ustavovitev šole že v letošnji državni proračun.

Grabštajnu je nastopilo učiteljstvo s šolarji z lepo prireditvijo. V nedeljo 18. prosinca popoldne je bila šolska prireditve, osem dni nato se je ponovila. Šolarji so peli domoljubne pesmice, deklamirali in igrali dve poučni igri „Zapeljivec in darežljivi otroci“. Slišali smo, kako vse drugače teče našim otrokom materina beseda kakor pa tuja. Videlo se je na obrazih, kako jim je šlo vse iz srca. Ta prva šolska prireditve, ki je bila obakrat zelo dobro obiskana, je vsem udeležnikom neovrgljivo dokazala, da se veliko več doseže pri otrocih, ako se jih poučuje najprej v materinem jeziku in kadar tega dobro znajo, v drugem jeziku, ne pa tako kot prej, ko se jih je poučevalo v tujem jeziku, samo v materinem čisto nič. Dobiček prireditve je bil namenjen revnim šolarjem.

Srednješolska predavanja za ljudske sloje so uvedli v Važardinu.

Dve novi fakulteti. V Skoplju se otvorili modroslovna, v Subotici pa pravna fakulteta.

Za docenta na gospodarsko - šumarskem oddelku zagrebške univerze je imenovan arhitekt Janko Holjac; predaval bo o pouku o stavbarstvu.

Za ustavovitev velike centralne knjižnice v Splitu. Splitska občinska uprava, ki je zadnji čas kupila knjižnico Milovanja Tommasea, katera šteje 4000 zvezkov, se peča z načrtom, da se združi vse večje knjižnice v Splitu: javne, šolske in zasebne, v eno samo veliko centralno knjižnico, ki bi odgovarjala vsem kulturnim zahtevam.

300.000 dinarjev za cerkveno - prostovne svrhe je zapustil predsednik belgrajške konzistorije prota Aleksa Ilić.

V Šmarju pri Jelšah se je ustavovil „Sokol“. Načelnik mu je učitelj Fran Bevc.

Razstava vezenin. Na državni obrtni šoli so razstavljene bosanske vezenine in bosanska ročna dela. Za šolsko mladino pod vodstvom učiteljstva je vstop prost, za drugo občinstvo znaša vstopina 10 K.

Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Anton Pavčič, načelnik v p. v Kostanjevici, ki je prestopil minulino šolsko leto v pokoj z 52 službenimi leti, je daroval za vsako službeno leto po 1 K, skupaj torej 52 K. Vse hyale in posnemanja vredno. — Ažman Josip, načelnik, 4 K in Ana Schiffner-Cop, učiteljica, 4 K, oba z Breznice na Gorenjskem. — Načelnik Viktor Mihelič 2 K, učitelj Tomažič Andrej 2 K, učiteljice Majer Ivana 2 K, Stafer Elizabeta 2 K, Mandelj Franja 2 K, Mandelj

Ana 2 K, Divjak Ruža 2 K, Močnik Pavla 2 K, Dimnik Evalija 2 K, Janežič Marija 2 K, učitelj Trošt Franc 2 K, učitelj Pahor Ovidon 2 K, vsi iz Device Marije v Polju; skupaj 24 K. — Nadučitelj Juvanec Ferdo 2 K; strokovni učitelj Rudolf Dostal 2 K, oba v Ljubljani. — Ravnatelj Lunaček Aleksander 4 K, učitelj Brezovar Matija 4 K, učiteljica Brolih Marija 4 K, učiteljica Hvala Mihaela 4 K, vti iz Št. Ruperta na Dolenjskem. — Nadučitelj Demšar Ivan 10 K, učiteljica Benedičič Slava 5 K, oba iz Smarjetna na Dolenjskem. — Učiteljski zbor iz Smarija pri Jelšah in sicer: H. in F. Šumer 10 K, J. Zupančič 10 K, V. Medved 6 K, Z. Lovrec 4 K, Fr. Šega 3 K, Fr. Bevc 2 K, D. Debelak 2 K, T. Ropan 2 K (skupaj 39 K). — Učiteljski zbor na Jesenicah na Gorenjskem 39 K. — Ivan in Francica Bezeljak iz Žalne 4 K.

Po slovanskem svetu.

c Katehet Frost iz Prage piše o počku veronauka sledče: Dosedanj način poučevanja nauka o veri je prepolnjeval učenjevno glavo, poneumnjeval njegov razum, iz otroka je napravljal popolnega žebca, čigar srce je ostalo nedotaknjeno. Povem naravnost in o tej resnici sem se prepričal na lastni koži: Samo enostavno, vsake špekulativne primesi prosto poučevanje verouka bo plodonosno za mladino. Svobodo, svobodo naj se da vsem, šele potem si vzgojimo prepričane kristiane in sicer toliko, kolikor smo si doseči vzgojili navidez pobožnih — hinacev. — **Priponba:** Dr. Frost je voditelj revolucionarnih čeških duhovnikov, ki hočajo ustanoviti samostojno češko cerkev.

c Pevski zbor moravskih učiteljev je v Pragi priredil o Božiču 3 velike koncerte s sijajnim uspehom.

c Češke maše. Brat bivšega ministra Zahradnika, ki je bil na Krekovem slavnosti v Št. Janžu, pater Bogomil Brodsky-Zahradník, maše v Pragi v mikulaški cerkvi v češkem jeziku. Češke maše so cerkveni uradi preposedali iz sledčih vzrokov: 1. Ker maše vodi duhovnik, ki je stopil v zakon in se mu je že kot takemu preposedalo maševati, 2. ker Rim ne dovoli maševati v češkem jeziku. — Sveta cerkev je tako kratkovidna, da ne vidi grozeče nevarnosti. Ljudstvo, narod si prav gotovo ne da ukazovati, kake maše naj posluša. Češki mu hierarhija ne dovoli latinske pa on sam zavrne. In tako ne preostaja drugače kot živeti ali brez duhovna in izven cerkve, ki se postavlja proti narodu, ali pa izvoluti kot za husitske dobe odbor poštenih, karakternih mož, da prevzame duhovno vodstvo v narodu.

c Ljudska nadaljevalna šola v Tupeščih ima 46 — 14 do 55 letnih učencev, ki hodijo vzorno v šolo. Šolski obisk kontrolira šolski svet, ki so si ga izvolili učenci sami. Za prostor skrbi občina, snaženje in kurjava učenci. Pouk je ob nedeljah od 1—4, torej 3 ure na teden. Predmeti: računstvo, češčina, državoznanstvo in občanska vzgoja. Poučuje zaenkrat samo 1 učitelj in to brez posebnih težkoč. Obiskovalci se veseli na šolo in vsak dan se jih uporablja za tekoče izdatke. Nadaljevalno šolo zaključi gledališka predstava.

Neodrešena domovina.

r Predsednik Zveze učiteljstva v Julijski Benečiji tov. Germek pozivlja v „Edinstvo“ z dne 4. t. m. vse slovensko učiteljstvo zasedenega ozemlja, naj hodi z ozirom na novo gibanje ital. učiteljstva mirno svojo pot in čaka navodil vodstva Zveze. V kraljestvu vlada med učiteljstvom nezadovoljnost in prvi znaki nove učiteljske stavke so pred durni.

r Uredništvo „Učiteljskega Vestnika“ sporoča potom „Edinstvo“ vsem članom „Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu, da izide prva številka društvenega glasila že 1. marca. Obenem vabi vse tovarise v tovarisce k sodelovanju, da bo list res verno ogledalo duševnega dela in teženj vsega jugoslovenskega učiteljstva v zasedenih pokrajnah.

r Razpis natečaja. Razpisani je na tečaj na naslednja prazna mesta na slovenskih mestnih ljudskih šolah v tržaškem predmestju in okolici in sicer: na ravnatelska mesta na mestnih ljudskih šolah na Opčinah, v Sv. Križu, na Proseku, Kontovelu, v Trebčah in na slovenski šoli v Ročanu ter na eventualna mesta, izpraznjena po imenovanjih; na štiri mesta stalnega učitelja, štiri mesta stalne učiteljice in eventualna mesta, izpraznjena po imenovanju; na tri mesta stalne podučiteljice. Prošnje morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti. Natečaj je razpisani do konca februarja 1920.

r Vesel pojav. Po dolgem presledku se je pričelo v zasedenem ozemlju tudi na književnem polju novo življenje. Prve cvetke so vzklike te dni: Mlad naš tovareš Karol Širok je izdal v Trstu 80 strani obsegajočo zbirko mladinskih pesmi pod naslovom Jutro, „Narodna Tiskarna“ v Gorici, pa je izdala O. Wildereve „Pravljice“ v prevodu pesnika Gorških Brd, dr. Alojzija Gradišnika. Pri isti tiskarni je izšel v novi izdaji Gregorčičev svetopisemski Job.

r Josip Valentič †. Po dolgih štirih mesecih je dospela žalostna vest, da je umril oktobra lanskega leta v tržaški bolnici tov. Josip Valentič, nadučitelj pri Sv. Antonu poleg Kopra v Istri. Rajni je bil rojen na Riziči pri Kopru l. 1882. Služboval je na raznih krajev koperškega okraja, takoj na Lazaretu, v slovečih Ricmanjih in zadnjih dobrih 16 let pri Sv. Antonu v neposredni bližini svojega rojstnega doma. Kaj je bil pok. Valentič našemu ljudstvu na Koperščini, to je znalo povedati ljudstvo najbolje. Navdušen učitelj v šoli, posvečal je nepozabni pokojnik svoje izborne moč svojemu narodu tudi zunaj šolskega zidovja. Bil je izvrsten organizator v vseh panogah narodno-gospodarskega življenja, spremenil pevovodja, ljubezni tovaris nam vsem vse, ki smo bivali kedaj v njegovi bližini in ravnotako ljubezni svetopisemskih vse, ki so iskali pri njem pomoč. Da ga je ljudstvo res ljubilo in spoštovalo, nam jasno spruji njegova izvolitev v istrske deželne zbirke, v katerem je svoje rojake zastopal z vestnostjo zrelega moža daljšo dobo do poloma stare Avstrije. Neizmerna škoda za istrski narod, da je izgubil enega svojih vodnikov v času, ko bi ga najbolj potreboval! Učiteljstvo koperškega in sosednjih okrajev bo ohranilo pokojnemu tovarisu prijeten spomin! Slava pokojnemu Valentiču!

c Casopis „Slovacko“ piše: Slučaj je hotel, da sem se sešel v vlaku z